

Vastine viranomaislautakunnalle

ASIA Oikaisuvaatimuksen käsittely 17.3.2025, purkamislupa 2025-3

HANKITTU LAUSUNTO

Kysyttyäni 12.3.2025 rakennusvalvonnasta asianosaisen lausuntoa tuli ilmi, ettei sellaista ollut pyydetty. Toimitin esittelijälle (alkuperäisen päätöksen tehneelle viranhaltijalle) asiasta otteen oikeuskirjallisuudesta. Kuntalain kommentaariteoksessa (Harjula – Prättälä, 2019) todetaan: ”Asianosaisen kuuleminen on ehdottoman tärkeää, jos muu kuin asianosainen on vaatinut päätöksen oikaisemista asianosaisen vahingoksi eikä vaatimusta jätetä tutkimatta tai heti hylätä.”

Purkuluvan hakeneen tytäryhtiön toimitusjohtaja on antanut lausunnon 13.3.2025.

Lausunnossa todetaan muun ohessa: ”oikaisuvaatimuksen mikään kohta ei muuta yhtiön kantaa siitä, että saadaan Fontanella kiinteistön purkamisesta päätös. Yhtiö haluaa edelleen selvittää, onko Fontanella kiinteistö mahdollista purkaa ja näin ollen olla yksi vaihtoehto, kun omistajan kanssa jatketaan keskustelua kiinteistön tulevaisuudesta.”

VASTINE Vaikka minulta, oikaisuvaatimuksen tekijältä, ei ole pyydetty vastinetta tytäryhtiön lausunnon johdosta, annan sen pyytämättä. Oikaisuvaatimuksen käsittely on hallintomenettelyä, johon kuuluu kuuleminen (lausunto ja vastine).

Lisäksi uudistan tässä kaiken oikaisuvaatimuksessa aiemmin esittämäni.

Toimivalta – kuntalain, kuntastrategian, hallintosäännön ja konserniohjeen sivuuttaminen:

Kuntalain 47 §:n 3 momentin mukaan konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Kyseisen pykälän 4 momentin 3) kohdan mukaan konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta. Lisäksi kyseisen momentin 4) kohdan mukaan konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa.

Siilinjärven kunnan konserniohjeessa, jonka kunnanvaltuusto on hyväksynyt 27.5.2019 § 18, todetaan sen kohdassa 2., että omistajapolitiikka on osa kuntalain 37 §:n tarkoittamaa kuntastrategiaa, jonka valtuusto hyväksyy.

Konserniohjeen kohdan 6. mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Sama todetaan kunnan hallintosäännössä, 17 §.

Konserniohjeen kohdan 7. mukaan valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

Konserniohjeen kohdan 10. mukaan yhteisön hallituksen ja toimitusjohtajan on *hankittava jo asian valmisteluvaiheessa* kunnan konsernijohtoon kanta tässä lueteltuihin toimenpiteisiin, muun ohessa: toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen, periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset. Toimintaan nähden tärkeän omaisuuden eli Fontanella kiinteistön purkaminen on verrattavissa edellä mainittuihin toimenpiteisiin, joihin olisi pitänyt jo valmisteluvaiheessa hankkia kunnan konsernijohtoon kanta.

Oikaisuvaatimuksessa toin esille hakijalta puuttuvan toimivallan hakea purkulupaa ja tällä tarkoitin juuri sitä, ettei hakijayhtiö ollut hankkinut omistajaohjauksen kirjallista kantaa etukäteen. Ei siis löydy kunnanhallituksen pöytäkirjoista sellaista kohtaa, jonka mukaan tytäryhtiö voisi hakea Fontanellan kiinteistölle purkuluvan.

Jälkikäteen on tuotu esille, että asiasta on kyllä keskusteltu. Totta kai asiasta on voitu keskustella. Se ei kuitenkaan ole sama asia kuin dokumentoitu päätös.

Oikeuskirjallisuuden mukaan tytäryhteisön johdon tulee toimia huolellisesti ja yhteisön edun mukaisesti, ja pääomistajan ennakkokäsityksen hankkiminen on näiden velvoitteiden mukaista. Lähtökohtana voidaan pitää, että ennakkokäsitys saadaan kirjallisena ja että se perustuu riittävään informaatioon. (Kuntalaki, taustat ja tulkinnat, Heikki Harjula – Kari Prättälä, 2019, s. 383-384).

Kuntalain 46 §:n 1 momentin mukaan omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan.

Oikeuskirjallisuuden mukaan valtuusto linjaa kuntastrategiassa kunnan omistajapolitiikan. Kunta ei voi puuttua yhteisön oman toimielimen yksittäiseen päätökseen tai tehdä päätöstä suoraan yhteisön puolesta. Kunta voi kuitenkin tavoitella vahvaa ja aktiivista omistajuutta, jonka seurauksena omistajaohjauksen kohteena oleva yhteisö toimii kunnan strategisten tavoitteiden suuntaisesti.

Omistajaohjauksella huolehditaan siitä, että kunnan omistaman yhteisön toiminnassa ja hallinnossa otetaan huomioon kunnan toiminnalle asetetut tavoitteet. Valtuuston hyväksymään kuntastrategiaan sisältyvät omistajapolitiittiset linjaukset sekä konserniohjeet ja omistajaohjauksen periaatteet ohjaavat omistajan tahdonmuodostusta. Omistajan tahdon ilmaisee kunnanhallitus tai konsernijohto.

Koska kunta ei voi suoraan vaikuttaa yhtiön päätöksentekoon, on tärkeää, että tytäryhteisö hyväksyy konserniohjeen ja siihen sisältyvät corporate governance-käytännöt myös sitä itseään sitoviksi. Oikeuskirjallisuuden mukaan konserniohjeisiin on perusteltua sisällyttää myös velvollisuus laatia kunnan tytäryhteisöille hallitustyöskentelyssä noudatettavat ohjeet hyvästä hallinto- ja johtamistavasta (corporate governance).

Kiinteistöyhtiön lausunto antaa käsityksen, että tytäryhtiön tarkoitus ei edelleenkään olisi se, että kunnanvaltuusto tulisi tekemään mahdollisen purkamista koskevan päätöksen asiassa. Lausunnon mukaan purkamisessa yhtiön olisi tarkoitus edetä pelkästään omistajaohjauksen mukaan.

Kuntalain 38 §:n mukaan kunnan toimintaa johdetaan valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti. Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallituksen tulee muun ohessa vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta. Kunnanhallituksen alaisuudessa kuntaa johtaa kunnanjohtaja.

Kuntalain 37 §:ssä säädetään kuntastrategiasta. Säännöksen mukaan siinä tulee ottaa huomioon muun muassa omistajapolitiikka sekä kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. **Säännös korostaa valtuuston asemaa kunnan toiminnan ohjaajana, kuntakonsernin emoyhteisönä sekä kunnan taloudesta vastaavana toimielimenä.**

Valtuuston ja kunnanhallituksen sekä lauta- ja johtokuntien tuloksellinen työskentely edellyttää strategialta selkeyttä, hyvää viestintää ja luottamushenkilöiden sitouttamista.

Sitoutuessaan strategiaan valtuustoryhmät ovat sitoutuneet myös lautakuntatasolla toimimaan yleisen strategian mukaisesti tehdessään yksittäisiä päätöksiä. Näin ollen myös viranomaislautakunnan toiminnassa on kunnioitettava Siilinjärven kunnanvaltuuston yhdessä laatimaa kuntastrategiaa.

Siilinjärven kunnan hallintosäännössä, jonka kunnanvaltuusto on hyväksynyt 15.5.2023 § 20, todetaan sen 2 §:ssä, että kunnan johtaminen perustuu kuntastrategiaan, taloussuunnitelmaan, talousarvioon sekä muihin valtuuston päätöksiin. Pykälän 5 momentin mukaan kunnanhallitus vastaa omistajaohjauksesta.

Hallintosäännön 4 §:n mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan viestintää ja tiedottamista kunnan toiminnoista.

Hallintosäännön edellä mainitun pykälän 3 momentin mukaan kunnanhallitus, lautakunnat, kunnanjohtaja sekä toimialojen johtavat viranhaltijat huolehtivat, että kunnan asukkaat ja palvelujen käyttäjät saavat riittävästi tietoja valmisteltavina olevista yleisesti merkittävistä asioista ja voivat osallistua ja vaikuttaa näiden asioiden valmisteluun. Viestinnässä käytetään selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otetaan huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

Konserniohjeen kohdassa 14. Tiedottaminen todetaan, että kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Yhteisön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevilla asioilla tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Yhtiön hakemasta purkulupa-asiasta ei valmisteluvaiheessa tiedotettu kuntalaisia. Päätöstä ei myöhemmin löytynyt myöskään kunnan omalta verkkosivulta, jossa kunnassa tehdyt päätökset muutoin ovat. Tällä kertaa vain yksi kuntalainen oli huomannut kirjaston seinällä olevalta kunnan ilmoitustaululta tehdyn päätöksen ”Fontanellan purkulupa ja alueen maisemointilupa”. Utis-Jousen toimittajan allekirjoittaneelle kertoman mukaan kyseinen kuntalainen oli heti soittanut paikallislehden toimitukseen ja ihmetellyt asiaa, kun purkuluvasta ei ollut lehdessä

eikä kunnan sivuilla kirjoitettu mitään. Niinpä paikallislehdessä purkulupa-asiasta voitiinkin tiedottaa vasta sen jälkeen, kun jopa oikaisuvaatimusaika oli kulunut umpeen.

Yhteenvedona korostan sitä, että kunnanvaltuuston edellisellä kaudella tekemä päätös Fontanella kiinteistön peruskorjauksesta on edelleen voimassa. Kesäkuussa 2022 nykyinen kunnanvaltuusto teki päätöksen, jonka mukaan valtuusto tulee tekemään lopullisen päätöksen kiinteistön tulevaisuudesta viiden vuoden kuluttua eli 2027.

Kun Fontanella kiinteistön tulevaisuudesta päättäminen (mahdollinen peruskorjaus/purkaminen/toiminnan muutokset/asemakaavan laatiminen/Pohjois-Savon liitolta hankerahoituksen hakeminen, kun kohteella suuret kulttuuriympäristölliset ja rakennushistorialliset arvot sekä peruskorjaus tekona, mikä vähentää hiilineutraaliutta, tms) kuuluu kunnassa kuntalaisten valitsemalle kunnanvaltuustolle, ei yksittäisille virkamiehille, niin tämä viranhaltijapäätös on syytä kumota tässä oikaisuvaatimusvaiheessa.

Päätökseen sisältyvät laillisuusvirheet on jätetty tutkimatta. Oikaisuvaatimuksen kohdassa 1. esille tuomaani päätöksen perustelemattomuutta ei edelleenkään perustella. **Kuntalainen joutuu siis edelleenkin vain arvailemaan, miksi purkulupaa on haettu ja miksi purkulupa on myönnetty.**

Hallintolakia uudistettaessa yksi näkemys oli se, että hallintopäätösten perusteluiden tasoa tulisi parantaa. Tulisi pyrkiä siihen, että ratkaisujen perustelut olisivat nykyistä laajemmat ja että niissä arvioitaisiin sekä ratkaisun puolesta että sitä vastaan puhuvat seikat. (Matti Niemivuo – Marietta Keravuori-Rusanen – Kirsi Kuusikko, Hallintolaki, 2010, s. 31-32).

Purkulupaa käsiteltäessä sekä Elyn lausunnossa että Pohjois-Savon alueellisen vastuumuseon lausunnossa suositeltiin säilyttävää vaihtoehtoa. Samaa suositeltiin myös rakennushistoriallisessa selvityksessä, mutta lisäksi siinä suositusta perusteltiin ympäristöministeriössä laaditulla tutkimuksella. Siinä oli kyse betonirakenteisen rakennuksen purkamisen vaikutuksesta ilmaston hiilidioksidipäästöihin. Purkulupapäätöksessä ei ole millään tavalla arvioitu näitä purkamista vastaan puhuvia lausuntoja, seikkoja.

Mikäli asiaa joudutaan käsittelemään vielä hallinto-oikeudessa, siitä aiheutuu kunnalle kuluja ja ymmärrettävästi myös mainehaittaa.

Lopuksi huomioitavaa: Viranomaislautakunnalle on lähetetty laatimani oikaisuvaatimus puutteellisena. Siitä puuttuvat sivut 2, 4 ja 6. Sivulta 5 puuttuu viimeinen lause.

Siilinjärvellä maaliskuun 16. päivänä 2025

